

ŽIVLJENJSKE RESNICE

SLIKARSKA RAZSTAVA
ANTONA IN JANEZA REPNIKA

April 2022

Anton Repnik, rojen 13. 12. 1935 v Sv. Vidu pri Vuzenici, je rad živel med ljudmi, se z njimi veselil in z njimi trpel. Bolele so ga krivice, ki se dogajajo malemu človeku. Srečal se je s svinčnikom in tušem oziroma, kot je dejal: »S to čudovito črto, ki je lahko tanka kot las.« Srečal se je z barvami, s harmonijo in toni hladnih barv ter njemu tako ljubih toplih barv. Z njimi je začel izpovedovati veselje, jezo in žalost, nabrano v njem. Srečanje s profesorjem Karlom Pečkom ga je pozitivno zaznamovalo, saj mu je le-ta dal vzpodbudo za vnaprejšnje likovno ustvarjanje. Skupno je imel preko 550 razstav, od tega preko 200 samostojnih doma in po svetu. Prejel je precej nagrad, gostoval je v različnih televizijskih oddajah, o njegovem delu in življenju pa je bilo veliko napisanega v tiskanih medijih. Od leta 1970 je bil tudi član DLUM IN ZDSLJU. Na Muti, kjer je živel, je imel majhno galerijo. Umrli je 11. 2. 2020.

Janez Repnik se je rodil 19. 12. 1968 kot sedmi, najmlajši otrok očetu Antonu in materi Angeli. S slikanjem se je seznanil že v rosní mladosti, saj je najraje od vsega opazoval očeta pri slikanju. To ga je hitro zasvojilo in slikati je pričel tudi sam. Svoje prve slikarske uspehe je doživel že pri trinajstih letih, ko je ilustriral Slovenske otroške narodne pesmi – knjiga je izšla v Nemčiji. Sledila je prva samostojna razstava, za njo pa so se vrstile druga za drugo. Ima stilno razpoznavno likovno govorico, ki je edinstvena v likovnem prostoru. Imel je že čez 100 samostojnih razstav doma in na tujem, sodeloval je na veliko skupinskih razstavah doma in v tujini, udeležil pa se je tudi več likovnih kolonij. O njegovem delu je bilo precej napisanega in narejenih kar nekaj televizijskih predstavitev. Najbolj odmevna je bila TV oddaja Očetje in sinovi. Živi in dela na Muti na Koroškem, kjer ima galerijo.

Koroška slikarja Anton in Janez Repnik sta se na razstavah vrsto let predstavljala kot neločljiv tandem, oče in sin, kar je na slovenski likovni sceni svojevrstna in dobrodošla redkost. Umetnikoma je uspelo razviti že na daleč prepoznaven osebni slog in značilno socialno tematiko, ki trenutno nima vzporednic v domači likovni ustvarjalnosti, zato so njune žanrske upodobitve med širšim občinstvom še toliko bolj priljubljene.

Likovna ustvarjalnost Antona Repnika je bil vseskozi izrazito socialno angažirana, črpajoč navdih predvsem v slovenskih etnografskih tematikah, pri čemer je neredko prihajal v mitološke alegorije ali fantazmagorije. Četudi je umetnik venomer ohranjal svoj prepoznaven, ekspresivno deformiran in rustikalno tipiziran likovni izraz, lahko skozi čas opazimo menjave kolorita od živih, ekspresivnih barv zgodnjega obdobja, preko ugasle, skoraj monokromatične barvitosti vmesnega obdobja do pastelnejših, toplejših barv zadnjih let. Značilni so tudi prehodi iz plastičnega upodabljanja, ob poudarjeni barvni modelaciji, v izrazitejšo ploskovitost in obratno. Konture oblikovanih ploskev so lahko nepoudarjene, lahko pa so tudi naglašene s senčenjem ali črno linijo, kar ustvarja vtis kolorirane risbe. Repnik je uporabljal linijo tudi kot izrazno sredstvo ekspresivne deformacije in za blago individualiziranje obraznih potez človeških figur. Svoje motive je upodabljal predvsem v smislu figuralnih skupin, ki jih je praviloma umeščal v idealistično brezprostorje, pri čemer je vključil v kompozicijo tudi prepoznavne etnografske objekte, živali ali rastlinstvo. V novejšem ustvarjalnem obdobju je bilo čedalje pogostejše opaziti bodisi pojav krajine bodisi arhitektonskih kulis, tudi prepoznavne vedute. Anton Repnik je pridobival ideje za svoje neusahljive likovne pripovedi v vsakdanjem življenju preprostih ljudi, tako delavcev kot kmetov, s katerimi se je poosebljal. Prav zato učinkujejo njegove podobe tako globoko doživeto in pristno, s simpatijami do malega človeka, ne glede na njegove pomanjkljivosti ali celo »grehe«. Repnik je eden redkih slovenskih likovnikov, ki si je upal slovenskemu narodu postaviti značajsko ogledalo prav pred nos,

pa ne zato, da bi se norčeval, marveč zato, da bi hudomušno in hkrati psihološko poglobljeno opozarjal na raznovrstne probleme, ki nas pestijo že od vekomaj. Določeni prizori lahko celo učinkujejo kot sarkastične provokacije, posredujoč Repnikovemu slikarskemu opusu blagodejno sočnost. Repnikovi najpogostejši likovni motivi sodijo v okvir kmečkega žanra, saj se je v največji meri posvečal tipičnim opravilom, kot so setev, žetev, košnja, počitek med delom, nato tradicionalnim praznikom, kot je martinovanje, ples z godci, ohcet ali pustna povorka. Zelo rad je upodabljal tudi ljubezenske dvojice, muzikante, pijance ter razne obupance, kot žrtve socialnih in političnih razmer, na katere nimajo vpliva ipd. Poseben pomen imajo tukaj kmečka in delavska orodja, instrumenti (harmonika, trobenta, kontrabas), sodi, steklenice in drugi uporabni predmeti, ki postanejo ne samo socialni, marveč tudi osebni atributi upodobljencev, vmes pa lahko naletimo celo na cvetlična tihožitja. Zelo rad je prizore opremljal z napisi, ki natančneje pojasnjujejo dogajanje v smislu alegorije, aluzije, moralijske ipd. Neredko se prepletajo mitologija, basnoslovje in pravljica na skrajnem robu panteizma. V zadnjem času avtorjevega ustvarjanja se pojavijo gole človeške figure, predvsem v fantazmagoričnih skupinah orgijastično rajajočih ljudi, ki se neredko skrivajo za živalskimi maskami. Živali pa so poleg človeških najpogostejši Repnikov likovni objekt. Brez dvoma je najraje upodabljal krave, ki so zanj veliko več kot le delovna žival ali izvor mleka, saj jih je zmeraj slikal z antropomorfnimi glavami, na ta način pa jim dejansko odrejal ljudem enakovreden status. Pogosto so se pojavljali tudi koruzni storži v obliki faličnih simbolov s semeni kot simbol večno obnavljajočega se življenja, podobno kot vseprisotno grozdje ali kruh, upodobljen kot hostia. Hkrati lahko zasledimo krščanski ikonografski motiv Križanega, ki ga Anton Repnik obravnava kot univerzalni simbol trpljenja slehernika, morda celotnega slovenskega naroda, saj je Kristus zmeraj upodobljen kot preprost človek iz ljudstva (Kristus = novi Adam). Razpelo je zelo pogosto upodabljal kot drevo spoznanja, v ikonografskem smislu prefiguracije: izvirni greh – križanje – odrešitev. Legenda namreč

pravi, da je Kristusovo razpelo iz istega lesa kot drevo, iz katerega sta Adam in Eva jedla jabolko. Oba prastarša pa je umetnik rad upodabljal v samostojnih kompozicijah, vendar neredko v poganskem kontekstu, saj ju namesto angela iz raja izganja samoljubni Bakh, ovenčan z grozdem. Tukaj pride do izraza Repnikovo značilno prepletanje krščanske, poganske in etnološke tematike, ki jih interpretira na popolnoma samosvoj način z zmeraj novimi domislicami.

Tudi Janez Repnik se že od začetkov svoje likovne ustvarjalnosti posveča psihološko poglobljeni socialni tematiki v okviru žanrske motivike z osnovno vsebino človeškega trpljenja, pri čemer se je izrazno usmeril v ekspresivno stilizirano figuraliko, vendar ne brez individualizacije, saj lahko med fiziognomijami zasledimo tudi kakšen portret. Umetnik svoje pretresljive podobe vsečloveškega trpljenja pogosto obravnava iz religioznega vidika, pri čemer človekovo trpljenje zmeraj spremlja Božje sotrpjenje, kot odrešujoče sočutje v eshatološkem kontekstu vesoljnega načrta odrešenja. Prepoznavna, ekspresivno deformirana človeška telesa, oblečena v preprosta, z draperijami pomečkana kmetska oblačila, umetnik grčasto razčleni, tako da spominjajo na izruvane korenine, iz katerih so odtekli vsi življenjski sokovi. Izmučene obraze v prvi vrsti zaznamujejo mandljaste, temnorjave, avtoportretno učinkujoče oči, katerih edino znamenje življenja so belo svetleče se zenice, pri čemer se zdi, da zre skozi oči upodobljenec v opazovalce sam avtor. Zrkla so obrobljena z močno poudarjenima vekama v obliki ribe, kar lahko interpretiramo v smislu praksiščanskega simbola ichtis (IHS). Hkrati zbujajo pozornost izraziti, podolgovati nosovi, ki skupaj z očesoma tvorijo obliko križa, dolgotrajno trpljenje pa še poudarjajo razbrzdana čela in nagubana lica, kot bi opazovali zorano, vendar že jalovo njivo, z aluzijami na kmetsko okolje, iz katerega večinoma izhajajo umetnikovi karakterji. Z enako pozornostjo kot glave oblikuje avtor tudi neproporcionalno velike dlani, kot nekakšne lopate ali grablje, s katerimi ljudje krčevito gestikulirajo, išoč opore, ali pa se držijo za glavo in se (redkeje) objemajo. Dlani so pogosto sklenjene, bodisi v molitvi ali v obupu,

stopnjujoč dramatičnost dogajanja. Skoraj enako pomembno likovno in vsebinsko vlogo kot ljudje imajo zidovi, saj se večina pripovedi vrši v interijah, praviloma v cerkvi, krčmi, kakšni čakalnici ali doma. Umetnik tukaj simbolično poudarja razbrzdano strukturo stene, ki se zdi, kot bi bila odraz ranjene človeške duše. Na stenah visijo različni spominki, fotografije ali nabožni predmeti, kot so rožni venci, poljubne nabožne slikarije na steklo (npr. pieta), rezbarjenje podobice svetnikov (sv. Marija) in razpela, kjer pa je trpeči Kristus upodobljen kot živo bitje iz mesa in kosti, ne pa iz lesa. Tako Janez Repnik postavi evangelijsko pasijonsko dogajanje v naš »realni« čas. Kakor ljudje so tudi zidovi žive priče dogodkov in soudeleženi v pasionski drami, ki se ni odigrala le enkrat v zgodovini s trpljenjem Boga – človeka, marveč se odvija neprestano in povsod in vsakomur. Stena je lahko tudi izrisana ali izpisana z izpovednimi grafiti, ki so pogosto hudomušni ali ironični, kot npr.: »daj mi malo trave, da pozabim na težave« ali »ljubo doma, kdor ga ima« nad smetiščem, kjer prebivajo klošarji. Priljubljen slikarjev »rekvizit« je tudi miza, kamor ljudje poleg rok polagajo predvsem kozarce in steklenice z alkoholnimi pijačami, pepelnike s cigaretami, krožnike z uborno hrano ter vaze z rožami. Tako miza kot stena imata hkrati perspektivično vlogo, saj so figure praviloma postavljene pred asimetrično komponiran vogal v smislu globinske diagonale, iluzija prostora pa je lahko poudarjena še s svetlobnim preigravanjem. Kljub temu pa Repnikov prostor zmeraj učinkuje klavstrofobično, kot zaporniška celica, s simbolnim pomenom brezizhodnosti zemeljskega življenja, čigar edina, dasiravno negotova tolažba je vera v vstajenje in življenje v onostranstvu. Kot sredstvo psihološke sugestije ujetosti deluje tudi barvna redukcija na prevladujoče zemeljske, torej sive in rjave barvne odtenke, dopolnjujoč svetopisemsko htonično simboliko:

»Prah si in v prah se povrneš.«

Mario Berdič

Anton REPNÍK

KOVAČ

IZGINITE HUDIČI

LAČNE KRAVE

GLOBALIZACIJA

MENIHI NA MUTI

PEVCI

LOVCA

GASILSKA VAJA

SAJENJE KROMPIRJA

BERAČI

POČITEK

PRI OBHAJILU

PROTI DOMU

OD ROJSTVA DO SMRTI

PRIPRAVA STELJE

MANEVER ZA MILIJON EVROV

PONOSNI SMO

V KINU

VRAG JEMLJE PRAVICO

LE KDO BO ZMAGAL

PEKEL IN NEBESA

ROŽ, PODJUNA, ZILA

TEMELJIT PREGLED

Janez REPNIK

AVTOPORTRET

POSLUŠAJ, KAJ TI PRAVIM

ZADNJI OPOMIN

LJUBEZEN JE VEČNA

ZADNJI EVRI

MOJA MAMA

VSE BO DOBRO

PORTRET OČETA

SREČNA DRUŽINA

ČUDOVITA RAZSTAVA

SELFIE NA MOJI RAZSTAVI

POPOLDANSKA KAVA

PONOSNI KMET

SLIKAR BREZ IDEJ

POHORSKA DRUŽINA

JAZ PRI SLIKANJU

NE BOJ SE, DRAGA

NA PRAGU

MED DVEMA OGNJEMA

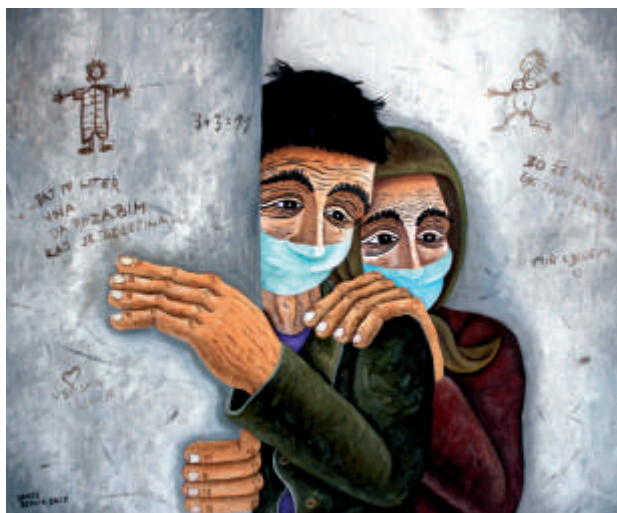
MAMIN KRUH

KOROŠKA DRUŽINA

V NOČNEM LOKALU

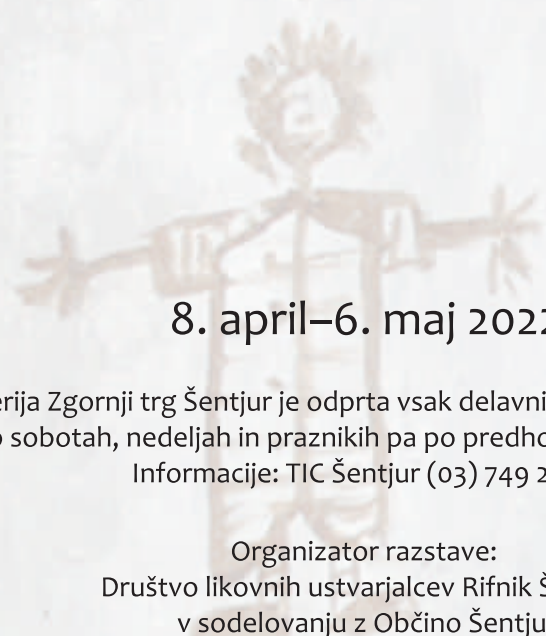
JOJ, KAŠNI ČASI

PIVSKA PRIJATELJA

DRUŽBA

8. april–6. maj 2022

Galerija Zgornji trg Šentjur je odprta vsak delavnik od 9.00 do 16.00,
ob sobotah, nedeljah in praznikih pa po predhodnem dogovoru.

Informacije: TIC Šentjur (03) 749 25 23

Organizator razstave:

Društvo likovnih ustvarjalcev Rifnik Šentjur
v sodelovanju z Občino Šentjur

Postavitev razstave:

Dragan Podovac in Martin Čater

Izdajatelj kataloga: Občina Šentjur

Tisk: Papirna galanterija Ferlež

Naklada: 100 izvodov

OBČINA ŠENTJUR